

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Rapportering over voortgang van opvulling en natuurinrichting van de voormalige groeve 'Lugo/Artilaval' in Dilsen-Stokkem

Samenvatting

De Vlaamse Regering stelde op 23 maart 2012 het gewestelijk RUP 'Afbakening van de gebieden voor de winning van oppervlaktedelfstoffen 'Lugo N.V. en Artival N.V.' te Dilsen-Stokkem en Maasmechelen' definitief vast. Dit GRUP werd opgesteld in functie van resterende ontginning, opvulling van de ontginningsputten en de realisatie van de nabestemming natuur.

Op 29 mei 2020 werd de voortgang van het project gerapporteerd aan de Vlaamse Regering (VR 2020 2905 MED.0169/1). Er werd een strak faseringsplan met tijdsplan uitgezet voor de eindafwerking en natuurinrichting van het gebied. Op 18 juni 2021 werd een eerste jaarlijkse rapportage over de voortgang van opvulling en natuurinrichting van de groeve 'Lugo/Artilaval' (VR 2021 1106 MED.0201/1) aan de Vlaamse Regering overgemaakt.

Voorliggende mededeling behandelt de tweede jaarlijkse rapportage aan de Vlaamse Regering over de voortgang die werd gerealiseerd in de loop van 2021.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld Omgeving

Beleidsdoelstelling OD 3. Gebiedsontwikkeling met sterke gebiedscoalities.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De Vlaamse Regering stelde op 23 maart 2012 het gewestelijk RUP 'Afbakening van de gebieden voor de winning van oppervlaktedelfstoffen 'Lugo N.V. en Artival N.V.' in Dilsen-Stokkem en Maasmechelen'

definitief vast. In de stedenbouwkundige voorschriften van het bestemmingsvoorschrift 'Gebied voor winning van oppervlaktedelfstoffen met nabestemming natuurgebied' werd een eindtermijn van 10 jaar na definitieve vaststelling van het GRUP vastgelegd voor de resterende ontginning, opvulling van de ontginningsputten en realisatie van de nabestemming. Het eindreliëf en de te realiseren natuurdoelstellingen zijn vastgelegd in samenspraak met het Agentschap voor Natuur en Bos.

De hoofddoelstelling van het GRUP blijft de realisatie van de nabestemming 'natuur' voor het volledige plangebied van ca. 23,5 ha. Hiervoor is het belangrijk dat het beoogde eindreliëf en de beoogde eindinrichting, zoals aangegeven in de plannen die horen bij de vergunningen, effectief gerealiseerd worden. De definitieve natuurinrichting voorziet op een totaaloppervlakte van ca. 23,5 ha volgende types:

- 6,75 ha bos
- 2,6 ha bosrand
- 11,4 ha heide
- 2,75 ha poel- en moerasvegetatie.

Op 29 mei 2020 werd de voortgang van het project gerapporteerd aan de Vlaamse Regering (VR 2020 2905 MED.0169/1). Er werd een strak faseringsplan met tijdspad uitgezet voor de eindafwerking en natuurinrichting van het gebied. In deze mededeling is aangegeven welke oppervlakte van het terrein op de referentiemomenten (2020-2028) het gewenste eindreliëf dient bereikt te hebben. Tegen 2028 moet het vergunde eindreliëf worden gerealiseerd, waarna de natuurinrichting van de laatste zone kan aanvangen. Tegen uiterlijk 31 december 2030 moeten alle activiteiten (opvulling en natuurinrichting) zijn beëindigd en zal het volledige gebied voor beheer overgedragen worden aan het ANB. De voortgang van de resterende ontginning, opvulling en natuurinrichting van de groeve 'Lugo/Artilaval' in Dilsen-Stokkem wordt door de bevoegde diensten van de Vlaamse overheid opgevolgd en in een jaarlijkse mededeling gerapporteerd aan de Vlaamse Regering.

Op 18 juni 2021 werd een eerste jaarlijkse rapportage over de voortgang van opvulling en natuurinrichting van de groeve 'Lugo/Artilaval' (VR 2021 1106 MED.0201/1) aan de Vlaamse Regering overgemaakt.

2. INHOUD

A. VOORTZETTING OPVULLING EN NATUURINRICHTING – AANPAK

De activiteiten in beide groevedelen worden opgevolgd door het departement Omgeving. Dit gebeurt in nauw overleg met de exploitanten van Artilaval en Grondzorg Limburg, milieuoördinatoren van beide bedrijven, ANB en de gemeente Dilsen-Stokkem. Er wordt jaarlijks een terreinbezoek georganiseerd door de exploitanten met alle betrokken partijen. Hierbij wordt inzicht gegeven in de voortgang van de resterende ontginning, opvulling van de groeves en de eindafwerking in functie van de nabestemming natuur met als doel te evalueren en waar nodig bij te sturen.

De exploitanten hebben aangegeven de totale opvulling te kunnen realiseren tegen 2028 en de volledige natuurgerichte afwerking tegen 2030. De ontginning zal afgelopen zijn binnen de looptijd van de huidige vergunningen (i.e. mei 2022) en maakt geen deel uit van een voortgezette procedure.

In de bijlage bij de Mededeling aan de Vlaamse Regering ('VR 2020 2905 MED.0169/1) werd volgend ritme opgenomen:

- 31%	van het terrein het eindreliëf zal bereikt hebben	in de loop van 2021
- 42%		in de loop van 2022
- 66%		in de loop van 2024
- 86%		in de loop van 2026

B. RAPPORTERING - STAND VAN ZAKEN RESTERENDE ONTGINNING, OPVULLING EN NATUURINRICHTING

De voortgang van de uitvoering wordt gerapporteerd aan de bevoegde diensten van de Vlaamse overheid via de jaarlijkse, verplichte voortgangsrapportage (Vlarem II, art. 5.18.1.2. §4) en daarnaast ook aan het gemeentebestuur van Dilsen-Stokkem.

Het gefaseerd schema met tijdspad dat werd opgenomen in de mededeling aan de Vlaamse Regering van 29 mei 2020 dient correct te worden nageleefd. In het kader van rapportage van de voortgang van eindafwerking is dit schema dan ook het ijkpunt om na te gaan of de exploitanten tegemoetkomen aan de gemaakte afspraken.

De situatie in beide groeves op 8 maart 2022 is weergegeven op het plan in bijlage bij deze mededeling. Uit dit plan blijken de vorderingen, zowel op vlak van opvulling met extern aangevoerde gronden als op vlak van de natuurinrichting die werd verwezenlijkt in beide groevedelen.

Voor exploitant Grondzorg Limburg was 2021 een belangrijk schakeljaar omdat men, gezien de aflopende vergunning, extra inspanningen heeft geleverd om de zandontginning te finaliseren. Het winbare zand ontginnen zonder 'contaminatie' met extern aangevoerd bodemmateriaal, maakte het tijdelijk opbouwen van depots noodzakelijk. Nu de ontginningsactiviteit wordt beëindigd, moeten er geen tijdelijke oplossingen meer worden gezocht voor het aangevoerde bodemmateriaal, dat nu meteen in de groeve kan worden gebracht. Hierdoor zal er op korte termijn enorme voortgang kunnen worden gemaakt met aanvulling tot op de vereiste hoogte en met de natuurinrichting.

De ontginningsactiviteit in de groeve Grondzorg Limburg leidde er daarnaast toe dat de opvulling aan de noordzijde van de groeve vertraagde. Voor elke ontgraven m³ delfstof of grind dient er immers eerst een gelijk volume aan extern bodemmateriaal te worden aangevoerd om het 'verloren' gegane volume te compenseren alvorens er met bijkomend bodemmateriaal 'winst' kan worden gegenereerd op vlak van voortgang van de opvulling. Bij beëindiging van de ontginningsactiviteiten in de groeve zal elke aangevoerde kubieke meter volledig kunnen worden ingezet voor de effectieve opvulling van de groeve (en niet langer als compensatie voor afgegraven volumes).

Volgens de exploitanten werd er maximaal ingezet op de realisatie van de eindafwerking van de groeve. De weersomstandigheden, met name de grote en gespreide hoeveelheid neerslag tijdens de winterperiode, bemoeilijkten de uitvoering van deze afwerking in belangrijke mate. Hoewel meer dan voldoende voorraad aan bodemmateriaal voor de aanleg van de bovenste eindafwerklaag (dikte: 1,5 m voor waarde 'vrij gebruik' volgens Vlarebo, bijlage V) ter plaatse gereed lag, werd ervoor geopteerd om deze in de gegeven omstandigheden niet aan te brengen:

- vochtige grond is moeilijker manipuleerbaar met werfmachines;
- uitspreiden van vochtige grond vereist meer machine-energie (waardoor groter energieverbruik, meer geluid en uitstoot naar de lucht);
- de afwerking naar de gewenste grondschotel leidt tot ongewenste bodemcompactie (nefast voor vegetatieontwikkeling), spoorvorming (preferentiële erosiegeulen) en noodzaak tot nabewerking (bij opheffen van de bodemcompactie).

In 2016 werd een ministerieel besluit goedgekeurd over de 'Code van goede praktijk voor heraanleg van ontginningen in functie van landbouw'. Hoewel in de gegeven situatie niet wordt aangevuld in functie van landbouw, is het wel van belang dat de gewenste natuurlijke vegetatie zich snel kan ontwikkelen door het bodemmateriaal van de eindafwerklaag op een correcte wijze aan te brengen. De aanbevolen werkwijze uit deze code van goede praktijk stemt overeen met de manier van uitvoering door de exploitanten.

Volgens het schema dat de afwerking van de grondschotel in de groeves weergeeft en dat werd opgenomen bij de Mededeling aan de Vlaamse Regering (VR 2020 2905 MED.0169/1) diende op 1 januari 2022 minstens 42% van de oppervlakte (97.564 m²) tot eindreliëf zijn gerealiseerd. Het GRUP legt ook op dat de opvulling van de groeve gefaseerd van noord naar zuid dient te verlopen.

Uit onderstaande tabel blijkt dat er op 8 maart 2022 in beide groevedelen geen volledig afgewerkte oppervlakte is bijgekomen ten opzichte van het jaar 2021. De totale oppervlakte die volledig werd afgewerkt, bedraagt nog steeds 59.739 m²

Omschrijving	2020	2021
Afgewerkt tot eindreliëf/grondschotel gerealiseerd:		
• Groeve Grondzorg Limburg	19.970 m ²	19.970 m ²
• Groeve Artilaval	24.487 m ²	24.487 m ²
Zuidelijke zone (voormalige schoonwatervijver) afgewerkt	15.282 m ²	15.282 m ²
Totaal grondschotel afgewerkt	59.739 m²	59.739 m²
<i>vooropgesteld doel afgewerkt</i>	<i>73.674 m²</i>	<i>97.564 m²</i>
Afgewerkt tot onderzijde eindafwerklaag (bovenste 1,5 m bodem in functie van natuurinrichting nog aan te brengen):		
• Groeve Grondzorg Limburg	3.983 m ²	32.356 m ²
• Groeve Artilaval	8.919 m ²	30.502 m ²
Totaal afgewerkt tot onderzijde eindafwerklaag	12.902 m²	62.858 m²
Totaal grondschotel afgewerkt + eindafwerklaag 1,5 m nog aan te brengen	72.641 m²	120.597 m²

In het groevedeel Grondzorg Limburg werd er in de loop van 2021 wel een bijkomende oppervlakte van 28.373 m² tot de onderzijde van de afwerklaag opgevuld. Dit wil zeggen dat er werd afgewerkt tot aan de onderzijde van het niveau van de eindafwerklaag en dat slechts het bovenste bodempakket van 1,5 m in functie van natuurinrichting nog moet worden aangebracht om de grondschotel te realiseren. Bovendien werd in het groevedeel Artilaval een bijkomende oppervlakte van 21.583 m² tot de onderzijde van de afwerklaag opgevuld. Binnen deze oppervlaktes wordt ook een bestaande depotzone met afwerkgronden in het zuiden van de groeve in rekening gebracht. Dat brengt de totale oppervlakte die werd opgevuld tot de onderzijde van de afwerklaag op 62.858 m². De bovenste laag van 1,5 m, nodig om de grondschotel te realiseren, werd nog niet aangebracht om eerder vermelde redenen.

De geschikte bodemlaag voor afwerking van de bovenste 1,5 m werd reeds opgeslagen in meerdere depots in de onmiddellijke nabijheid van de afwerkbare groevedelen. De exploitanten plannen op korte termijn (kalenderjaar 2022) een versnelde afwerking aan de noordzijde van de groeve. Het aanbrengen van die eindafwerklaag maakt daar deel van uit. Voor zones die reeds op het niveau van het eindreliëf liggen, voor zones die in de loop van 2022 zullen worden voorzien van een eindafwerklaag met een dikte van 1,5 m en voor een bijkomende nog op te vullen zone, werden de nodige afspraken met de beheerverantwoordelijken van het ANB gemaakt om de natuurgerichte eindafwerking tegen eind 2022 te realiseren. Heideplagsel werd besteld en zal worden aangevoerd om de ontwikkeling van de gewenste vegetatietypen te bespoedigen. Ook over het tussentijds beheer van de afgewerkte groevedelen werden afspraken gemaakt met het ANB.

Dit betekent dat op korte termijn een totale oppervlakte die overeenkomt met 54% van het terrein een eindreliëf zal hebben bereikt. Hiermee zit de afwerking op het voorziene ritme.

In de loop van dit voorjaar werd door de exploitanten Artilaval en Grondzorg Limburg ook een verlenging van de vergunningen aangevraagd voor opvulling en natuurinrichting van de voormalige groeves. De procedure voor vergunningverlening is momenteel lopende. Om de uitvoering volgens het gefaseerde tijdsplan voor eindafwerking en natuurinrichting te verzekeren, is het belangrijk dat

de nodige voorwaarden en garanties worden ingebouwd. Er werd door de betrokken instanties een voorstel uitgewerkt om een financiële last of waarborg te verbinden aan de omgevingsvergunning.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR